

TYÖVOIMA- JA KOULUTUSTARPEEN ENNAKOINNIN UUDISTUS JA JATKUVA OPPIMINEN - KEHITTÄMISEN SUUNTAVIIVAT

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön yhteinen työryhmä jätti kesäkuussa 2020 esityksensä työvoima- ja koulutustarpeen ennakoinnin kehittämiseksi. Työ kattoi laajasti koko ennakointijärjestelmän lyhyen aikavälin kohtaannon kysymyksistä pitkän aikavälin kehityksen arviointiin. Ryhmän analyysissa korostui työmarkkinoiden nopea muutos ja nykyisen ennakointijärjestelmän osittainen kyvyttömyys tuottaa relevanttia tietoa uudessa tilanteessa. Erityisesti kiinnitettiin huomiota työelämän muutosten vaikutuksiin työikäiselle väestölle tuottamiin haasteisiin.

Tavoitteena on saada aikaan digitaalinen ja tekoälyä hyödyntävä kokonaisuus/ toimintamalli, jota voidaan käyttää TEM:n ja OKM:n hallinnonaloilla koulutusten suuntaamisessa ja koulutushankinnoissa. Ajantasaisen tiedon avulla pystytään saamaan käsitys työmarkkinoista, osaamistarpeista ja niiden muutoksista. Siten pystytään tarjoamaan osuvampaa palvelua niin työnantajille, työssä oleville kuin työnhakijoillekin. Näkymä lähitulevaisuuteen, mutta myös kauemmas, on laaja-alaisen tiedon avulla selkeämpi.

Aikuiset tarvitsevat työurallaan tietoja työmarkkinoista, kun he suunnittelevat alan vaihtoa, jatkokoulutusta tai jos ovat työttömiä eikä oma ala enää työllistä. Asiantuntijoiden käytössä ajantasainen ja tulevaisuuteen ulottuva tietous on välttämätöntä.

Toimivalla ennakoinnilla parannetaan työmarkkinoiden toimivuutta osuvan koulutustarjonnan avulla. Ennakoinnilla saadaan kattava kuva osaamis pääomastamme ja samalla tietoa kehittämistarpeista. jatkuvan oppimisen näkökulmasta on tärkeää tunnistaa varhaisessa vaiheessa toimintaympäristön muutokset.

Jatkuvan oppimisen tietopohjan parantamisen näkökulmasta ryhmä esitti neljän kokonaisuuden kehittämistä.

1. Uudistetaan lyhyen aikavälin kohtaantoa koskevan tietotuotannon menettelyjä ja toimintatapoja. Nykyiset kohtaantoa koskevat tietojärjestelmät ovat osin vanhentuneita ja tiedon tuottamisen tavat osin puutteellisia. Kohtaantoa koskevassa tietotuotannossa tulisi nykyistäkin enemmän korostaa työmarkkinoiden alueellisia erityispiirteitä ja tietolähteiden tulisi olla nykyistä monipuolisempia; esimerkiksi yrityksiltä ja muuta työnantajilta saatava tieto osaamistarpeista ja työvoimatarpeesta tulisi paremmin ja nopeammin välittyä kansalaisille ja tukea päätöksentekoa eri tasoilla. Jatkuvan oppimisen näkökulmasta kohtaantoa koskevan tiedon nykyistä parempi laatu jouduttaa työllistymistä, edesauttaa työssä pysymistä ja tuottavuuden kasvua sekä parantaa osaavan työvoiman saatavuutta.
2. Luodaan malli keskipitkän aikavälin ennakoinnille. Yritysten strategisessa kehittämisessä ja työikäisen väestön uudelleen- ja edelleen työllistymisessä 3-8-vuoden sykli on merkittävä. Tällä hetkellä ennakointijärjestelmän tietotuotannossa siirrytään suoraan kohtaannon kysymyksistä noin 15-vuoden aikajänteelle. Analyysia työmarkkinoiden kehityksestä keskipitkällä aikavälillä ei ole käytettävissä, mikä hankaloittaa tietoon perustuvia päätöksiä osaamisen kehittämisessä ja työvoiman osaaL? puuttuu sana?
3. Luodaan luokitus osaamistarpeelle. Ennakoinnissa käytetään olemassa olevia ammatti- ja koulutusluokituksia. Esimerkiksi koulutusluokitus lähtee tutkinnoista ja osin näistä teknisistä kysymyksistä johtuu, että ennakoinnin tulokset eivät parhaalla mahdollisella tavalla palvele jatkuvan oppimisen tarpeita. Työikäiselle väestölle sopivin osaamisen kehittämisen muoto on usein jotain muuta kuin tutkinto tai tutkinnon osa. Ennakointitiedon tulisi kyetä osoittamaan myös sellaisia osaamistarpeita, jotka nykyisen luokituskäytännön takia jäävät osin huomaamatta. Työelämässä osaamisesta käytetään erilaista kieltä. Osaamisluokitus tarjoaisi analyyttisen työkalun niihin tilanteisiin, joissa työllisty-

mistä ja työssä pysymistä edesauttavat osaamiskokonaisuudet tai työnantajan tarpeet eivät ole sidoksissa tutkintojärjestelmään, vaan enemmän tietynä aikana ja tietyissä olosuhteissa syntyviä kokonaisuuksia.

4. *Uudistetaan ennakoinnin raportointijärjestelmä.* Nykyiset ennakointitiedon välittämisen tavat ovat osittain vanhentuneita ja liiaksi mm. hallinnonaloittain hajautuneita. Jotta tietoon perustuvat päätöksenteko olisi mahdollista, on tiedon oltava kaikille käyttäjäryhmille helposti saatavilla ja sellaisessa muodossa, että se on kaikille käyttäjäryhmille ymmärrettävää.

Parlamentaarisen jatkuvan oppimisen ryhmän esitys:

Toteutetaan pikaisesti yllä kuvatut työvoima- ja koulutustarpeen ennakointia koskevat toimenpiteet.